

Г Л А С Н И К

ЦРКВЕНИ, ШКОЛСКИ И ДРУШТВЕНИ ЛИСТ.

Издаје : Управа
срп. Епархије
Темишварске

Издззи 1. сваког месеца. Уредништво
и Администрација у Timișoara-Cetate,
Piața Unirii Nr. 2. Телефон бр. 523.
(Рукописи се не враћају.)

Уређује :
Слоб. Костић
Епарх. бележ-
ник.

С а д р ж а ј :

1. Еп. Георгије : Посланица о Божићу 1930.
2. Ш. 1545/през. ех. 1930. приноси за држ. осн. шк.
3. К 1133/през. ех 1930. служба ђакона до 30, XII. 1930.
4. К. 1228 през. ех. 1930. свакидање богослужење.
5. К. 1168/през. ех. 1930. Наредба о катихизовању.
6. К. 1233/през. ех. 1930. служба ђакона до 1. IV. 1930.
7. Свештенички и учитељски миров. фонд.
8. Одликовање Епископа.
9. Одликовања св. Арх. Сабора.
10. Рукоположења.
11. Постављања.
12. Промене у каталогу свештенства.
13. Произвођење за чтеца.
14. Освећења.
15. Наставни програм за науку вере у средњим шк.
16. Малолетни сведоци код венчања.
17. Питомци Епархије темишварске 1930/31. године.
18. Правописно упутство.
19. Темпераменти.

Г Л А С Н И К

ЦРКВЕНИ, ШКОЛСКИ И ДРУШТВЕНИ ЛИСТ.

Г е о р г и ј е

По Божјој милости Епископ Темишварски Великокикиндски, Великобечкеречки, Арадско Великосенмиклушки и т. д.

Својој браћи по Хрисѣу Спасиѣљу и деци по вери, свешѣенсѣву и народу Богом шѣићене Епархије ѣемишварске у хришћанској љубави шаље од оца небескога измољени благослов а од себе архијерејски поздрав и хришћански у духу целив.

И ове године проживићемо Божић са свима његовим чарима и радостима. Ниједан други празник није тако близак души нашој као Божић. На Божић се душа наша разведрава од неке чудесне светлости која није од овога света. Као анђели по земљи да ходе и данас о Божићу, и шире међу нама „мир и добру вољу“. Божић је најмилији доживљај наш где се душа наша преноси у виши свет мира и блаженства. Сваке године Божић не само да нас потсећа на неизмерне дарове које смо примили од Спаситеља света, него нас потоме обасипа и новим даровима духовнога просвећења у божићњем радовању. Домови наши претварају се о Божићу у вертеп где се Христос родио; слама по

поду сећа нас на јасле, колевку Спаситеља света и воштаница на столу на Младенца Исуса „светлост разума“ по данашњем Тропару, а деца наша мила приказују нам јата светих анђела који лебде око вертепа и ликују. И као што су некада мудраци и цареви са истока дошли да се поклоне новорођеноме Цару, тако се данас сви народи клањају на Божић Спаситељу света, и приносе му у молитвама најлепше своје духовне дарове . . .

Љубазна по Христу браћо и децо наша!

На божићњем столу наших домова у неким крајевима налази се колач који се зове Здравље. На тај су начин праоци наши хтели да изразе да о Божићу треба да приносимо Богу са молитвама својим и жртву за своје здравље. Овога Божића треба да се сетимо тога и да принесемо ту Богу толико угодну жртву са заветом да ћемо здравље и своје и других и по цену самоодрицања чувати и бранити. *У време привредне беде прва брига наша нека је привреда и штедња здравља и живоћа,*

Љубазни хришћани!

И поред подигнутих многих здравствених установа може се рећи да се код нас још не чува довољно здравље. Болује се без нужде и умире се пре времена, на силу Бога. Деца гину као мушице а сунце их још и не огреје. Омладину коси сушица немилице. Мајке у порођају гину без помоћи и остављају за собом сироте. Болни већим делом пропадају без неге. А шта се све још не ради да се поткопа здравље! И шта се само све не употребљава да се наужива и што пре и живи и преживи! И док једни мисле да тако мора да буде, други умују да се пре а после мора умрети. А са мало

више труда око здравља колико би се оно могло да поправи и живот да продужи и још к томе да улепша и плоднијим да учини. Сваки родољуб наш мора да се заплаче код толиког расипања здравља и убијања живота. Ни једно се благо толико не расипа као здравље. Човек као безумни расипник расипа здравље као смет и на стотине начина расточава живот. То је најсрамније наше расипање, када здравље то највеће благо своје и благо народа и свега потомства нашега расипамо неразумном и грешном злоупотребом живота.

Да ли је потребно да руком указујемо на све крупне и ситне грехе наше које нас изопачују и убијају? Зар нас о томе богодани разум наш не учи довољно? Живот наш као и живот свега створенога света има своје непромењљиве законе и свога неумитног судију. Свака па и најмања и на око невина злоупотреба здравља свети се и казни на месту.

Неумереност у јелу исто као и у пићу равна је самоубијству. И јело и пиће преко мере није храна него отров који скраћује век. И једна једина капљица силовита пића може да разори у нама најнежније ћелије од којих је сазидано тело наше и које су, како наука данас наслућује створене да буду бесмртне. И сваки оброк јела преко мере не даје снаге него слаби. Данас се поуздано може рећи: што обилатија трпеза, оскудније здравље, што више obroka мање дана у животу. А шта да се рече за духовни живот оних који су отупели од јела и пића? Зар не долазе одатле многи пороци који терете и потомство? Али ко још на то мисли да се и здравље као и свако друго добро треба да привређује, негује и множи? И колико је њих који

су умереношћу живот свој зановили и продужили, и кроз сав век до највеће мере учинили га неуморним и за народ плодноним?

Изгледа да је многи и многи међу нама толико оптерећен штетним навикама и толико заражен отровима од неприродног и неумореног живота да не може ни да замисли да промени начин живота. Таки мисле да морају да живе онако како живе, да се сваки дан оптерете и јелом и пићем и поред тога да скоро бесвесно гутају стално и преко мере и друге отрове, дуван, као и друго.

Умереност са што већим самоодрицањем треба да је у време привредне беде овогодишњи Божићњи завет наш. Одрећи се морамо свега онога што је непотребно а у првом реду онога што нам трује и поткопава здравље, ма како нам то изгледало тешко. И за кратко време таког уздржавања увидећемо да смо се опростили најопаснијих душмана нашег живота који се неопажено увлаче међу нас и задају нам смртоносне ране. Пост и молитва, умереност телесна и срећеност духовна, изгониће из нас легије невидљивих злих сила које нас заробљавају и мрцваре. И осетићемо тако брзо и то да смо се много променили и управо зановили, ослободили многих терета и обогатили новом снагом испуниће се тада на нама речи Господње да ће сваки који се одриче себе имена његова ради, „примиши сѣо пуша онолико и добиће живои вечни;“ и да ће тако „први посѣаши последњи а последњи први“. (Мат. 19, 29—30.).

Опасност по здравље долази и од нерада. У нераду је клица болести. И најздравији у леновању ослабио је и оболео. А у раду је многи и болесник оздравио. Нерад ако се и не освети одмах

осветиће се касније на слабом потомству нерадина. Рад је свеопшти закон за свако биће у свету. Од тога закона не може се ни човек ослободити.

Нечистоћа је исто тако легло сваке болести. Колико само полажу на чистоћу тице небесне и све друге животиње. Оне су неуморне не само у раду него и у држању чистоће. Чистоћа телесна као и духовна треба да је главна одлика просвећеног човека.

И враџбине које нас враћају поред свега просвећеног времена у мрачно доба идолопоклонства још једнако прете животу нашем и телесном и духовном. То је срамота за сав народ да се у њему још једнако клања лажним боговима поред једног Бога.

И ко би све изређао разне друге опасности по живот и здравље које су други просвећени народи већ давно пребродили?...

Зато ћемо се Љубазни, чувати од болести као што приличи просвећеним људима и хришћанима.

А када нас по невољи посети болест, сва брига наша треба да је око болесника. Када гори кућа, све ће да се остави и гаси. Када се човек дави, без оклевања сви ћемо да га спасавамо. А што је друго болест него опасност од које треба живот бранити. Од уста својих откидаћемо и на болесника жртвоваћемо. Док не оздрави болесник, сва кућа треба да се одриче себе, пости, подвизава се и жртвује да би уштедела и времена и пажње и трошка за негу болесника. Ко пропусти да лечи болесника без помоћи лекара чини грех и злочин против живота не само најближих и рођених својих него и против живота свега свога народа.

Преклињем Вас љубазни да се освестимо барем у времену економске беде, када смо упућени

на најразумнију привреду и штедњу и да одбацимо од себе све штетне по здравље навике. Никаква привреда ни штедња неће нам помоћи ако не привређујемо и не штедимо у првом реду своје здравље. Живот није обично благо које се може и стећи и потрошити. То је својина неотуђива која припада не само нама него и потомству и свему народу. За живот се носи вечита одговорност. Од здрава живота зависе и дела наша. Занемарити здравље значи и дела и вечни живот заснован на делима у опасност довести. Дела нас чине великима и бесмртнима. Дела нас зидају или руше. Та иста наша дела зидају или руше и нас и народ и отаџбину. Само на здравој народној снази може да се изгради народна култура и благостање.

Руку на срце! Када се многи од нас обазре у прошлост мора да га хвата језа. Гле превалио је многи и половину пута у животу, и са ужасом мора да призна да за то време није привредио у делима ни за себе ни за народ онолико колико је могао то да учини. Он је своје дарове и таланте од Бога дароване или закопао или лоше умножио. А поред тога мањка можда је још сметао и другима и оштетио друге њихово здравље и њихову душу. А свему томе као да је један узрок, неразумна злоупотреба и расточавање живота.

Љубазна браћо и децо наша!

Непријатељ нас је опколио. Звонимо на узбуну. Невидљиви је то непријатељ наш који нас дави и уништује у миру горе него у рату. То су греси наши од којих се убија живот и трује здравље. Ко ће да израчуна све губитке које наш народ сваке године претрпи од болести и преране смрти? Не

једне него сваке године ми претрпимо страшан пораз и изгубимо велику битку само са губитком деце наше. А колико је штете и видљиве и не видљиве од болести које смо сами себи проузроковали! Колико у болести изгубљених дана, колико око неге болесника утрошене снаге и духовне и материјалне! Слобода и ујединење народне снаге тражи од нас пун живот развијен до крајњих граница могућности, и плодносан у корисном раду на пољу и духовне и материјалне привреде. Када су нам данас отворени сви извори просвете и благостања, како ћемо се бранити од осуде са нехата и злоупотребе слободнога и уједињенога живота? Ми морамо у култури да хватамо корак са просвећеним народима. А да стигнемо онамо где су они стигли, морамо да накнадимо оно што смо пропустили у прошлости. То смо дужни и себи и народу и Богу и свему човечанству.

Не заборавимо дакле никад да посветимо што више пажње и привреди око себе самих. „Јер какву ће користи имаши човек ако сав свој придобије, а себе изуби или себи науди?“ (Лук. 9., 25.) по речима Спаситеља нашег. Зановимо зато живот свој умереношћу и самоодрицањем! „Одбацише“... поручује вам и Свети Апостол „сјарога човека који се распада у жељама преварљивим, и обновише се духом ума свога и обуцише се у новог човека који је саздан по Богу у правди и у свеињни истине“ (Еф. 4., 22—25.). „Обуцише се у Господа нашега Исуса Христџа, и шелу не угађајше по жељама“ (Рим. 13., 14.).

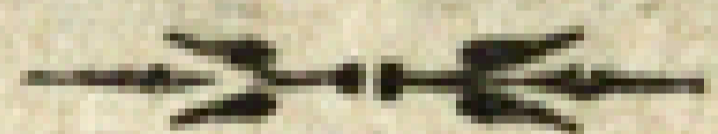
Са новоређеним Спаситељем Исусом проживимо тако о Божићу и своје рођење, обновљење и препорођење свога живота који је позван за живот вечни и бесмртна дела.

Не заборавимо, Љубазни, ни овога Божића ни избраника Божјега и помазаника Његова а нашега Краља који нас води као оно велики вођа Мојсије народ у пустињи кроз небројане тешкоће и сметње у земљу обећану мира и благостања. Молитве за Краља и Отаџбину, једнодушне и искрене нека буду по апостолској уредби прве и на Божићној служби нашој!

Још вас молимо, Љубазни наши, да са љубави примите и овај божићњи наш поздрав са којим вам срдечно поздрављамо и Нову годину желећи вам у њој нових дарова Божјих, а исто тако и Свето Богојављеније и Светога нашега Саву, шаљући вам од Господа свагда за вас мољени и измољени благослов.

Дано у Великој Кикинди на Божић 1930. год.

Горе поменути епископ
Георгије, с. р.

Ш. 1545/през. из 1930.

Црквеним општинама.

Црквене општине наше су до сада плаћале поред култа за издржавање својих срп. правосл. вероисповедних основних школа и 14⁰/₀ приреза у име издржавања државних школа.

Питање тих 14⁰/₀ је најпосле регулисано законом „Леђа пентру организареа Минист. Инструкциуни ши ал Култелор“ тако да од тих 14⁰/₀ има на основу § 186 тачка 4 по одбитку пристојби односни део добити она општина која издржава своју вероисповедну основну школу у месту.

За кратко време ће од државних власти изаћи односна наредба те се упозоравају све црквене општине да своје право искористе и уплаћену своту приме за потребе своје вероисповедне школе. Под потребама се разуме оправка зграде, учит. плата, набавка намештаја и учила.

Обрачун тих 14⁰/₀ се добија тако када се од укупне уплате директних пореза узме 14⁰/₀ колико износи школски. У колико има у општини и других вероисповести рачуна се према саразмери вероисповести, у уплати порезе. Од уплаћених 14⁰/₀ школског приреза обрачунава се неколико процената за државне школске институције и та свота односној вероисповести задржава.

Епарх. Школ. Одбор у Темишвару, 6. новембра 1930.

Претседништво.

К. 1133/през. из 1930.

Свима црквеним општинама и парохијским звањима.

У интересу унапређења црквеног вељелепија по појединим св. храмовима Епархије наше о наступајућим празницима доноси се следеће

РЕШЕЊЕ:

Одређује се

I. ђакон св. обитељи бездинске јерођакон Јосиф да богослужи о следећим празницима у следећим св. храмовима :

1/14. XII. 1930. Недеља у св. храму у Варјашу,

6/19. " " св. Никола у св. храму у Кетфељу,

15/28. " " Недеља праотаца у Вел. Св. Миклушу.

24. XII. 1930. 4. I. 1931. Недеља св. отаца у Срп. Св.

Петру.

25. XII. 1930. 7. I. 1931. Божић у св. храму у Араду,

26. XII. 1930. 8. I. 1931. Божић у св. храму у Арадгају,

27. XII. 1930. 9. I. 1931. Св. Стеван у св. храму у Печки,

23. XII. 1930. 11. I. 1931. Недеља у св. обитељи Без-

динској.

II. ђакон св. обитељи св. Георгија јерођакон Василије да богослужи о следећим празницима у следећим св. храмовима :

1/14. XII. 1930. Недеља у св. храму у Срп. Св. Мартону,

6/19. " " Св. Никола у св. храму у Дињашу,

8 21. " " Недеља у св. храму у Иванди,

15/28.	"	"	Недеља праотаца у св. храму у Чаково,
22.	"	"	4. I. 1931. Недеља св. отаца у Рудни,
25.	"	"	7. I. " Божић у св храму у Т.-Фабр.
26.	"	"	8. I. " Божић у св. храму у Т.-Фабр.
27.	"	"	9. I. " Св. Стеван у св хр. у Т.-Мехали
29.	"	"	11. I. " Недеља у М.-Бечкерекy.

На основу одлуке Преосвећеног Господина Епископа Дијецезана од 27. XI. 1930. бр. ЕД. 1440 из 1930 распоред горњи је одобрен.

У ствари накнаде трошкова за пут јерођаконима одређује се следеће :

Јерођаконима припадају само фактични путни трошкови од Манастира до места службе и натраг без дневнице, даље припада опскрба и стан.

Само фактичне путне издатке сноси односна црквена општина на основу трошковника који јерођакони имају поднети на одобрење Епарх. Адм. Одбору. Кола где треба имају дати црквене општине у Манастиру до прве станице жељезничке даје Манастир.

Опскрбу и стан за време службе даје месни парох.

Манастирске управе дају предујамно јерођаконима трошкове за пут и исте обрачунавају на одобреном трошковнику.

Даљи распоред ће се доцније издати.

Епарх. Конзисторија у Темишвару 22. XI. 3. XII. 1930.

Претседништво.

К. 1228/през. из 1930.

Парохијском Свештенству.

Опажа се да подручно свештенство не врши тачно и уредно како свакидања тако и недељно празнична богослужења нарочито ако се приме поједини свештеници замене оних свештеника који су оболели или су на допусту због болести.

Да би се избегле све непријатности позива се парохијско свештенство да како свакидање тако нарочито недељно празнично богослужење тачно, уредно и на време обавља. Свештеник који се прими замене оболелог свештеника, може

тек по одобрењу надлежног форума (до 8 дана окр. прото-презвитер, више од 8 дана Епархијска Конзисторија) замену наступити и при замени има строго пазити да се према у напред одобреном распореду богослужења тачно и на време обављају. Распоред богослужења има се вернима у напред објавити ради знања. При замени има се у крајњој нужди само узети суседни свештеник, иначе се има молити замена из Манастира.

Позивају се свештеници који имају две парохије да у року од 8 дана поднесу распоред богослужења у обе парохије на одобрење пошто ће се само на основу одобреног распореда моћи и морати богослужења у таким парохијама обављати.

Свако неизвршење ове наредбе повлачиће за собом дисциплинарну казну.

Епарх. Конзисторија у Темишвару, 4/17. XII. 1930.

Претседништво.

К. 1168/през. из 1930.

Парохијском Свештенству!

У ствари катихизовања деце школске која не похађају српске вероисповедне основне школе, поводом до сада поднесених извештаја о завршеном катихизовању за школску 1929/30. годину, на основу налога Преосвећеног Господина Епископа Дијецезана од 8. XII. 1930. бр. ЕД. 1352 и 1354 из 1930 издаје се следеће упутство и следећи налози:

Парохијско свештенство се позива да најсавесније настоји да се сва деца која не похађају српске вероисповедне основне и средње школе редовно и прописно катихизују. Свако пропуштање ове дужности квалификуваће се као најтежи цркв. преступ и једног од најтежих казни казнити.

Позивају се сви свештеници који до сада то ни су учинили да одмах најдаље у року од 8 дана поднесу исказ о започетом катихизовању школске 1930/31. године из несрпских завода.

Позивају се сви свештеници катихете у државним и основним и средњим школама да а) да против непохађања веронауке чине пријаве сваког месеца и у годишњем извеш-

тају означе, када су учињене пријаве, б) да у сваком одељењу (код сваке учит. снаге) без обзира колико је онде разреда, држе по два часа веронауке, а не да спајају децу из више одељења, и да о учињеном одмах известе: в) да сваког сата предузимају и срп. језик и о томе у извештају о сврш. градиву извештавају, а исто тако и појање, г) да испите држе сваке године безуветно, д) да се држе наставне основе и уџбеника које је прописао Н. школ. савет за вероиспов. школе пре рата (1909?)

Позивају се окр. протопрезвитери да у пропратном извештају означе шта су од своје стране чинили код управе школа и код надзорништва да деца уредно похађају веронауку, да се наст. програм одржава и да ученици похађају св. храм.

Посебно се позива :

парох. звање у Лесковици да извести да ли је несметано започео свештеник катихета предавање науке о вери, парох. звање у Мачевићу зашто је тамо тек 5. 18. XI. 1929. почела веронаука,

парох. звање у Свињици зашто је тамо толики број деце ослобођен од школе,

протопрезвитератско звање у Араду зашто је и када је поверена катихизација у Араду у гимназији Јовану Драгојевићу.

Рок извршења 8 дана.

Епарх. Конзисторија у Темишвару, 11. XII. 1930.

Претседништво.

К. 1233/през. из 1930.

Свима црквеним општинама и парохијским звањима.

У интересу унапрења црквеног велељепија по појединим св. храмовима Епархије наше о наступајућим празницима доноси се следеће

РЕШЕЊЕ:

Одређује се

I. Ђакон св. обитељи бездинске јерођакон Јосиф да богослужи о следећим празницима у следећим св. храмовима :

- 1 14. I. 1931. Нова Година у св. храму Чанади ;
 6/19. " " Богојављење у Араду ;
 7 20. " " Св. Јован у Печки ;
 12/25. " " Недеља у Сараволи ;
 14/27. " " Св. Сава у Варјашу ;
 19. I. 1. II. 931. Недеља у Нађфали ;
 26. " 8. " " " " Нађлаку ;
 30. " 12. " " Св. Три Јерарха у Фенлаку ;
 2 15. II. 1931. Сретеније у Араду ;
 9 22. " " Недеља у Моноштору ;
 16. II. 31. III. Недеља у Бездину ;
 23 " 8. " Недеља у Кнезу ;
 2/15. III. 1931. Недеља у Вел. Сенмиклушу ;
 9 22. " " Недеља у Срп. Сенпетру ;
 12/25. " " Благовести у Араду ;
 16/29. " " Недеља у Кетфељу.

II. Ђакон св. обитељи Св. Георгија јерођакон Василије да богослужи о следећим празницима у следећим св. храмов :

- 1/14. I. 1931. Нова Година у Тем.-Фабрици ;
 6/19. " " Богојављење у Тем.-Фабрици ;
 7/20. " " Св. Јован у Мехали ;
 12/25. " " Недеља у Соки ;
 14 27. " " Св. Сава у Станчеву ;
 19. I. 1. II. 1931. Недеља у Краљевцу ;
 26. " 8. " " Недеља у Срп. Сенмартону ;
 30. " 12. " " Св. Три Јерарха у Дињашу ;
 2/15. II. 1931. Сретеније у Чакову ;
 9 22. " " Недеља у Тем.-Фабрици ;
 16. II. 1. III. 1931. Недеља у Тем.-Мехали ;
 28. " 8. " " Недеља у Ченеју ;
 2/15. " " Недеља у Денти ;
 9/22. " " Недеља у Тем.-Фабрици ;
 12/25. " " Благовести у Иванди ;
 19/29. " " Недеља у Дежану.

На основу одлуке Преосвећеног Господина Епископа

Дијецезана од 27. XI. 1930. бр. Е. Д. 1563. из 1930. распоред је одобрен.

У ствари накнаде трошкова за пут јерођаконима одређује се следеће:

Јерођаконима припада само фактични путни трошкови од Манастира до места службе и натраг без дневнице; даље припада опскрба и стан.

Само фактичне путне издатке сноси односна црквена општина на основу трошковника који јерођакони имају подносити на одобрење Епарх. Адм. Одбору. Кола где треба имају дати црквене општине; у Манастиру до прве станице жељезничке даје Манастир.

Опскрбу и стан за време службе да је месни парох.

Манастирске управе дају предујамно јерођаконима трошкове за пут и исте обрачунавају на одобреном трошковнику.

Даљи распоред ће се доцније издати.

Епарх. Конзисторија у Темишвару 18. XII. 1930.

Претседништво.

Свештеничко чиновнички Мировински фонд и учитељски Миров. фонд Епарх. Темишварске, Слободан Костић, Темишвар.

Да се осигура у старости и немоћи, свештенство наше је 1922. године почело стварати свој свештеничко-чиновнички мировински фонд. Ударило је основ фонду из кога ће моћи у старости и немоћи примати потпору или из кога ће моћи у старости и немоћи примати потпору или из кога ће моћи када се реши црквено питање те и питање мировине свештеника, моћи неосетно уплатити потребне пристојбе за државни или автономни мировински фонд. Свештеници су унашали у свешт. чиновнички мировински фонд од берива која примају од државе прво време 10% на основна, а од године дана 10% на целокупна берива свештеничка. Приноси су плодносно уложени порасли до знатне своте, до своте са којом се мора рачунати.

Износимо стање свештеничко чиновничког мировинског фонда од 1922. године до данас :

1922. године, приноси	55,572.55	леја
1923. „ стање	95,374.05	„
1924 „ „	148,369.05	„
1925. „ „	185,389.05	„
1926. „ „	211,253.00	„
1927. „ „	222,801.20	„
1928. „ „	254,216.70	„
1929. „ „	307,854.70	„
1930. „ „	449,150.70	„

(до 1/XII. 1930. без камате за 1930. годину).

Учитељство наше у Краљевини исто тако није члан никаквог мировинског фонда. Учитељска сирочад и удовице остају после смрти свога старатеља на сокаку без икакве помоћи а учитељи наши данас и ако су неки навршили године службе не могу се повући у мировину зато, што мировине не примају ни са које стране.

Да помогне себи, да осигура старост и породице своје, учитељство је наше исто тако ударило основ мировинском фонду из кога ће моћи у старости и немоћи примати потпору или из кога ће моћи када се реши школско питање те и питање мировине учитеља моћи неосетно уплатити потребне пристојбе за државни или автономни мировински фонд. Од учитељских берива је одбијано на основу 10% приноса за мир. фонд а од годину дана се убира на целокупна берива 10% фонд је основан 1922. године, али је ослабљен 1927. године када је неколицини враћен улог. Од 1928. године се фонд из године у годину повећава тако да данас има већ пристојну своту основе. Ова ће основа када сви све уплате бити 31. XII. 1930. повећана са трећином данашњег стања.

Стање фонда је следеће:

1922. године стање	21,337.50	леја
1923. „ „	63,112.50	„
1924. „ „	90,907.50	„
1925. „ „	105,092.50	„
1926. „ „	140,350.22	„
1927. „ „	127,075.22	„

1928.	"	"	· · · · ·	106,005.22	леја
1929.	"	"	· · · · ·	137,400.44	"
1930.	"	"	· · · · ·	343,867.22	"

Мировинско питање и свештеника и учитеља је животно питање наше. Горње податке износим и молим и свештенике и учитеље да изнесу своје мишљење како би се и један и други фонд могао *сйварно основаи* и како би се и свештеницима и учитељима могла мировина осигурати.

Одликовање Епископа.

Његово Величанство Краљ, на предлог Министра правде указом од 8. IX. 1930. одликовао је Његово Преосвештенство Господина *Георгија*, епископа темишварског, орденом Карађорђевог Звезде III. реда.

Одликовања.

Св. арх. сабор одликовао је напрсним крстом игумана *Сйефана Николића* настојатеља Манастира Св. Георгија.

Рукоположења.

Његово Преосвештенство Господин Георгије, епископ Дијецезан, рукоположио је *Бугарина Љубомира*, свршеног богослова, у Великој Кикинди, у храму Св. Оца Николаја 28. IX. 11. X. т. г. за ђакона, а 29. IX. 12. X. т. г. за презвитера, са назначењем админ. парохије у Ђиру и Толвадији, *Бебића Николу*, свршеног богослова, у Великој Кикинди, у храму Св. Оца Николаја, 29. IX. 13. X. 1930. у истом месту и св. храму за презвитера, са назначењем администратора парохије у Гаду.

Постављања.

За привр. личног парох. пом. у Срп. Неузини постављен је јером. *О. Паншелејмон* (Јоцин) брат Ман. Бездина.

Промене у каталогу свештенства.

О. Арсеније (Гигић) брат Манастира Бездина добио је отпуст из свезе клира Епарх. темишварске ради пријема у Епарх. будимску.

Недељко Иличић, диплом. студент Богосл. факултета примио је монашки чин (Малу схиму) у Ман. Крушедолу 1/16. XI. о. г. добивши име Никанор и причишљен је одлуком архијерејском Братству Ман. Св. Георгија.

Произвођење за чтеца.

Новаковић Маџеј, уч. V. р. Богословије у Битољу, *Буричин Милан*, уч. IV. р. Богословије у Срем. Карловцима и *Јовановић Жива*, гимназиста, произведени су за чтеца у храму Манастира Кусића 4 17. VIII. о. г.

Освећења.

Његово Преосвештенство Господин Епископ *Георгије* осветио је (троносао) 4 17. VIII. т. г. обновљени св. храм Манастира Кусића.

По овлаштењу Њег Преосвештенства Господина Епископа *Георгија* осветио је окр. прот. *Косић Слободан*, епарх. бележник у Темишвару, обновљени св. храм у Фењу 15/28. VIII. о. г., обновљени с поља св. храм у Тем. Фабрици 13/26. X. о. г., обновљену стару цркву на гробљу у Срп. Св. Мартону и 8/21. XII. обновљени св. храм у Чакову, јер. *Србован Кирил*, адм. парох у Мачевићу споља обновљени св. храм у Мачевићу, игуман *Стефан*, старешина Манастира Св. Георгија, крстове на св. храму.

Наставни план и програм веронауке у средњим школама.

Свети арх. синод под Син. бр. 2413. од 9/22. VIII. објавио је: „У вези увођења наставног програма за науку о

вери у средњим школама, израђеног од стране Светог архијерејског синода а одобреног од Министра просвете, част Нам је доставити Вам предмете по разредима, по програму који је објављен у Гласнику, службеном листу Срп. Правосл. патријаршије, Бр. 14. од 15/28. јула 1928. год.

Предмети :

- I. разред Библијска повесница.
- II. „ Историја цркве у сликама.
- III. „ Православни хришћански катихизис.
- IV. „ Наука о богослужењу (Литургика).
- V. „ Историја цркве. А. Општа историја. Б. Историја срп. цркве.
- VI. „ Догматика.
- VII. „ Моралка.
- VIII. „ Моралка.

Објављује се вероучитељима придржавања ради.

Из седнице Епарх. Конзисторије.

Претседништво.

Малолетни сведоци код венчања.

Свети архијерејски синод под Син. бр 3541/зап. 1545. 12/25. новембра 1930. год. издао је овај распис :

„Када су сведоци при чину венчања (кум или стари сват) малолетна лица, онда свештеници треба у рубрици „примедба“ да ставе и два пунолетна лица као присутне том чину венчања, првенствено из родбине дотичног малолетника-сведока“

Предње се објављује парох. звањима ради придржавања,

Из седнице Епарх. Конзисторије.

Претседништво.

Питомци Епархије Темишварске

Шк. 1930/31. год.

А) Студенти на Богословском Факултету у Београду.

Четврте године: 1. Вахњин Владимир, свештеник у Александрову, 2. Исток Владимир, из Темишвара;

Треће године: 3. Адамов Душан, ђакон у Мокрину, 4. Дражић Георгије, прот. капелан у Вел Бечкереку, 5. Јојић Лазар из Инђије, 6. Нинчић Стеван, свештеник у Драгутинову, 7. Радулов Север, свештеник у Тарашу;

Друге године: 8 Бугарски Георгије из Темишвара, 9. Закић Арсеније, свештеник у Нинчићеву, 10 Костић Дејан, из Темишвара, 11. Крстић Милорад, свештеник у Срп. Црњи, 12. Марковић Павле из Кетфеља, 13. Мишковић Дејан, ђакон у Вел. Кикинди, 14. Николић Симеон из Турије, 15. Оњин Вељко из Чоке, 16. Остојић Драгутин из Кетфеља, 17. Смољановић Милош из Дарде, 18. Томић Стеван, свештеник из Малог Бечкерека, 19. Црквењаков Стеван из Србобрана;

Прве године: 20. Гајер Јован из Темишвара, 21 Крстоношић Војислав, из Врањева, 22. Непергаћин Бошко из Срп. Арадца, 23. Попов Георгије из Драгутинова, 24. Путић Стеван из В. Бечкерека, 25. Сележановић Светислав ђакон у Темишвару, 26. Станков Миладин из Фаркаждина, 27. Трних Радован из Мокрина, 28. Удицки Никола из В. Кикинде.

Б) Студент на Богословском Факултету у Черновици.

29. Писаревић Богољуб из Ман. Св. Георгија

В) Богослови.

Пети разред. У Битољу: 1. Брцански Никола из В. Кикинде, 2. Новаковић Матеј из Соколовца. У Призрену: 3. Јовичић Илија. У Сарајеву: 4. Буричић Маринко из Кетфеља, 5. Јаношевић Милош из Ченеја, 6. Прекајски Милорад из Мокрина, 7. Стојић Добромир из Кетфеља, 8. Буковић Здравко из Бос. Крупе. У Срем. Карловцима. 9. Журановић Светозар из Срп. Црње, 10. Илић Милорад из Ст. Молдаве, 11. Исаковић Миливој из Срп. Чанади, 12. Малашевић Георгије из Ст. Молдаве, 13. Секулић Станислав из Златице.

Четврти разред. У Битољу: 14. Петковић Боривој из Иђоша. У Сарајеву: 15. Лепојев Миливој из Варјаша. У Срем. Карловцима: 16. Бајазетов Миладин из Бачког Градишта, 17. Ђуричин Милан из Ст. Молдаве, 18. Жолткијевић Петар из Новог Бечеја, 19. Јовановић Ђетко из Бан. Аранђелова, 20. Иванов Љубомир из Сараволе, 21. Маркуш Георгије из Бочара, 22. Ненадовић Радивој из Кетфеља, 23. Пејовић Жарко из Соколовца, 24. Петровић Драгомир из Темишвара, 25. Ракин Димитрије из Мокрина, 26. Субић Славко из Шурјана.

Трећи разред. У Битољу: 27. Петковић Иван из Нађфале. У Сарајеву: 28. Бербаков Радиша из Драгутинова, 29. Исаковић Милош из Вел. Кикинде, 30. Ковачевић Јефтимје из Врањева, 31. Мањулов Средоје из Врањева, 32. Терзин Радослав из Башајида У Срем. Карловцима: 33. Јовановић Никола из Срп. Св. Мартона, 34. Лазић Георгије из Гада, 35. Мијатовић Божидар из Чакова, 36. Перић Христифор из Вел. Св. Миклуша, 37. Томић Георгије из Срп. Св. Петра.

Други разред. У Срем. Карловцима: 38. Ђаковачки Бранко из Јаша Томића, 39. Петровић Гена из Кетфеља, 42. Степановић Крста из Санада, 43. Степановић Марјан из Брчке, 44. Филипов Живан из Немета.

Први разред. У Призрену: 45. Липованов Иван из Вел. Кикинде, у Срем. Карловцима: 46. Велисављевић Константин из Врањева, 47. Клипић Слободан из Драгутинова, 48. Мањулов Војислав из Бан. Аранђелова, 49. Марковић Милош из Вел. Кикинде, 50. Петровић Георгије из Срп. Св. Петра, 51. Секулић Бошко из Златице, 52. Стојић Миливој из Кетфеља, 53. Унипан Вељко из Кече.

Приватни ученици Богословије у Срем. Карловцима: 54. Јерођакон Кирил Јовановић у Вел. Кикинди, (IV. г.) 55. јмн. Милутин Вујић у Станчеву, (II. г.)

Свршени богослов: 56. Кугел Драгутин из Златице.

Г) Учитељски приправници из Румуније.

Петти разред. У Стомбургу: 1. Петровић Јулија из Вел. Св. Миклуша, 2. Стаморан Иван из Нађфале, 3. Катица Степановић из Моноштора У Вршцу: 4. Адамовић Лазар из Варјаша.

Четврти разред. У Сомбору: 5. Савић Љубинка из Вел. Св. Миклуша. У Вршцу: 6. Журжевић Стеван из Ст. Молдаве, 7. Лукић Драгомир из Варјаша.

Трећи разред. У Београду: 8. Мирков Милан из Дињаша. У Новом Саду: Борђевић Лукреција из Темишвара.

Други разред. У Вршцу: 10. Станимир Адамовић из Фенлака, 11. Црнић Александра из Златице.

Први разред. У Вршцу: 12. Србуловић Вукосава из Варјаша.

У Држ. учитељ. школи у Темишвару и Лугошу 13—24.

Д) У Гимназији.

У Срем. Карловцима: 1. Владић Петар из Белобрешке (VI. р.), 2. Николић Дејан из Кетфеља (III. р.) 3. Владић Александар из Белобрешке (I. р.). У Суботици: 4. Ранков Аксентије из Пот, Св. Николе (VII. р.). У Белој Цркви: 5. Којић Иван из Ченеја (I. р.).

Приватни ученици гимназије: 6. Јовановић Живојин ђак Манастира Св. Георгија, из Свињице, (I—II. р.) и 7. јмн. Симеон Грбић у Вишњићеву (IV. р.).

Свега студената и богослова 85. учитељ. приправника 24 и гимназиста 7. **Укупно 116.**

У Великој Кикинди, 27. XI/10. XII. 1930.

Правописно Упутство.

(Наставак).

113. Редак је случај да додаци подмета и прирока када се развијају у пуне реченице задржавају своје обично место. Они се махом стављају ради истицања на прво место у реченици, тако да тек после њих долази главна реченица са подметом или прироком. Када главна реченица заузме друго или још које даље место, а оваква зависна споредна реченица стоји пред њом, тада су оне у инверсији. Кад год се инверсија врши, зависна реченица се издваја из непосредне зависности, реченица се донекле прекида, тако да иза ње мора стајати запета.

Доћи ћу кад будем имао времена — без инверсије, у обичном реду; али: Кад будем имао времена, доћи ћу. — Куд војска прође, шрава не расше. Без инверсије: Трава не расше куд војска прође.

114. Када се врши инверсија појединих речи у реченици, оне се запетом не одвајају. Али ако која таква реч има додату реченицу уза се, па се изврши инверсија целога израза (тј. и речи и додате јој реченице), онда се она одваја запетом.

Са разлога који ће бићи изнесени, поменути предлог не може се примићи.

115. Када се зависне реченице не одвајају запетом од главне реченице, па се уз те зависне реченице употребљавају друге које такође зависе од главне реченице, онда се зависне реченице на другом, трећем итд. месту сматрају као реченице у набрајању и одвајају се запетом. Када пак међу зависним реченицама има таквих које зависе од других зависних реченица које су у непосредно, вези са њима, онда се оне или одвајају запетом или не одвајају као и кад зависе од главних реченица.

Да ли знадеш шта ће бићи мени, шта ли шеби. Али: Молио се Богу да му да да победи све непријатеље своје.

В

Неодвајање запетом речи.

116. Када једна реч одређује другу, она се од ње не одваја запетом:

Река Сава уииче у Дунав. — Долешла пишица ласшавица. — Зелена шума оку је пријашна. — Нека дођу ученици првог разреда Поповић и Вукмировић — Владичин спев „Горски вијенац“ радо чишам. — Волим пошшена марљива човека.

117. Када се свезама везују речи или реченице у целину или потпуно изједначују, било потврдно било одречно, оне се, ако су свега две, не могу одвајати запетом. У таквим се случајевима употребљавају свезе: *и, или, ни, ниши било, воља, час и сл.*

Ја и ши ћемо ићи заједно. — Ни ја ни ши, већ буљубаша Зека. — Вино пију Новак и Радивој. — Узми алаш, ил' осшави занаш. — Тада ученици сви осшавише га и побјегоше.

118. Ако има више од две речи овако везаних и изједначених, сматра се да су у најбрајању, и све што је преко две речи одваја се запетом.

Ја или њи, или он. Ни ја ни њи, ни њи ико други.

119. Ако се на крају набрајања само последња рече веже свезом са осталим речима, и за њу вреди правило у т. 104.

Купи ми: одела, обуће и нешто хране.

Г

Неодвајање запетом реченица.

120. Реченице које замењују неки реченични део са нарочитом службом у њој — са њом су чврсто везане, и док се налазе у свом обичном граматичком реду, не одвајају се запетом.

121. Овамо долазе све реченице које замењују објекат, додатак за место, за време, за начин и сл., па се налазе на ономе месту на којем би стајале да су исказане засебним речима.

Пишам га њи види. — Рекао ми је да дођем. — Трава не расије куд војска прође. — Грци су њамо залогаји хлеба где свога нема и где браћа није! — Намесници кад се покорише осијали су на својим месцима.

122. Релативне реченице. Релативна заменица или релативни прилог могу бити везани са једном речју са којом чине један појам; тада се не могу одвајати запетом. Али често, и ако се додају појединим речима у реченици, релативне реченице не чине један појам са њима, већ уводе у реченицу какву споредну, у датом тренутку додату реченицу. У том се случају одвајају запетом.

Пешаци оборе горњи шанац у коме су била оба два њопа. — Никога коме је њако име нема у родбини.

Али: Дижем руку своју ка Господу Богу, чије је небо и земља. — Јеровоам, чија маји бјеше удовица, подиже се на цара.

123. У свему осталом и за релативне реченице вреди сва правилна као и за остале. И оне могу бити у навођењу, напоредне, уметнуте, у инверсији. Тада се, наравно, одвајају запетом. Исп. примере ут. 122.

124. Кад партицип претставља прост прилог који се додаје предикату, он се не одваја запетом.

Маши му плачући одговори.

125. Тако исто и други партиципи када немају својих додатака који би показивали да они значе целу реченицу — не одвајају се запетом.

Запјевавши оде у другу собу. — Не дочекавши одговори.

126. Овамо долазе и трпни партиципи.

Усамљен и ожалошћен он је сјајао у свешу као грм на оголићеном брду.

Истина је да је „усамљен и ожалошћен“ праметнуто; али се засебне речи у инверсији не одвајају запетом.

Темпераменти.

(Свршетак.)

Књиге су му све разбацане. Прописеви замрљани мастилом. Опомене наставника не узима озбиљно, већ у себи мисли: „Па то није така велика ствар“. Ако би га озбиљно корели, и то би смешкајући се примио, и стим је ствар за флегматично дете свршена.

Мирољубив је толерантан и компатибилан. Своје другове никад не заједа и не дражи. Склон је своје првенство сваком другом да уступи, да би се мир у друштву одржао. Не тражи другаре за игру, али их и необилази а исто тако и другови њега не примају срадошћу, али га трпе. Чешће учествује и у друштвене игре, али више пута би се повукао у хлад, те одатле са уживањем пратио игру својих другова. Ово чини са особитим уживањем, када види да са другова цури зној као вода од топлоте и умора.

Врло је скроман. Идеали су му: топла пећ, добро јести, дуго спавати и мало радити. Подпуно

би задовољство уживао, када би зими поред топле пећи седео ; лети пак у хладовини, без да што учи или ради. Ипак би у том задовољству кад кад и мислио, али само на јело или пиће.

Кад једе дуго време једе. Мисли му се у врло усском кругу крећу. Гледа али не види ; слуша али не чује. Ништа га не занима.

Тешко је флегматично дете обрадовати ; а исто тако и расплакати. На чега се други смеју он се само насмеши.

Споро и ладнокрно али трезвено пресуђује. Пошто флегматично дете не осећа неку нарочиту љубав према никоме, према томе нема ни идеала. Телесно и душевно је тром и лењ.

Другови га не вољу, јер не тражи њихово друштво.

Главне карактеристике: комодитет, телесна и душевна тромост, угодности у животу, мирноћа, трпељивост, компатибилност, трезвеност.

Телесно: дебео, надувен, тело без снаге, погледа неодређеног и спорог хода.

2. Руковођење флегматичног детета.

Не тражимо од њега врло много. Мање и лакше послове врло радо и са вољом свршава. Задовољимо се од њега са оноликим знањем за 2 год. колико од других за неколико месеци. При настављању требамо врло споро да идемо. Од одељка до одељка са одмором и само ће мо тако бити у стању и с њим једну целину обрадити, коју ће и он знати.

Код наставника је главно стрпљење, јер само тако може постићи виднога успеха. Код флегматика не можемо постићи видна успеха ни за неколико дана, ни недеља, већ тек после неколико месеци.

Флегматична су деца ретко кад талентирана, даровита. Но кад једном нешто научи не заборавља.

Друга је тешкоћа код флегматичног детета, што при настављању не показује никакву заинтересованост. Зато наставник пре него што почне обрађивати какву методичну јединицу, треба да се труди, да код флегматика побуди бар и тренутну заинтересованост за оно што ће предавати.

Предавање да је кратко, јер отезањем и многим тумачењем и то мало заинтересованости нестаће код флегматика.

Похвала, грдња, скоро једнако утичу на флегматично дете. Није слободно употребити телесну казну, јер ће мо оваким поступком још већма га јачати да остане у своме природном флегматичном колосеку.

Да би флегматично дете неприметно упућивали и скренули га из његовог започетог колосека, треба га увек забављати радом. И у слободном времену треба да је заузет каквим радом, да се не би сасвим — и тако већ наклоњен лењошћу — опадио од рада.

II. Упоређење четири темперамента.

Врло је тешко тачно пресудити које је дете, сангвиничног, колеричног, меланхоличног или флегматичног темперамента. Код мушке је деце лакше; код женске теже дознати. Лако је упознати темпераменте, када се деца слободно играју, а ми их из далека посматрама. Но и овом је приликом код женских теже тачан закључак донети.

Код женског дете већ у 3—4 год. живота показује се женска слабост, допадљивост. Девојчица се само на добре особине угледа и позива, а када

их не би имала она их силом имитира ма и тренутно. Зато често хоће посматрача да заведе. Тачнији суд онда можемо донети код мушке и женске деце, када им се делање, рад, концентрише око једне ствари. Ово се особито примећује када се деца разиграју и ни на шта друго немисле, већ се слободно управљају по у природи им налазећим темпераментима. Човек који није потпуно упућен у проучавању темперамената, овом приликом приметити ће неку разлику између поједине деце, а познавању пак може да доста тачно карактеристише децу и да донесе закључак, које је дете каквог темперамента.

Да би још лакше донели закључак, замислимо 4 детета различитог темперамента, и посматрајмо њихово понашање према једној и истој ствари. Из овог једног посматрања, ослањајући се на опште карактеристике појединог темперамента, доћи ћемо до потпуног познавања детета и његовог темперамента.

Или нпр. у спавању изнесимо четири детета разног темперамента у шуму, и оставимо их да се у своје време сами пробуде, и посматрајмо их неопажени, рад њиховог темперамента када се пробуде.

1. *Колерично* би деце срдито тражило лопове, који су га у шуму донели да им се освети.

2. *Санвинично* би исто тако поступило и у почетку, грдио би, али срдња му није трајна. Место би напустило без дугог мишљења, и радовало би се што му је испало за руком да се спасе.

3. *Меланхолично* би дете пажљиво око себе посматрало место, унутарње би киптио од беса и неприметно би пажљиво место оставило.

4. И флегматично би дете напустило место. Бунцајући би се упутило, и за кратко време видело би се на њему неко незадовољство, а да умири себе — ако би дознао где је — легао би, и даље спавао, јер оно има времена. Ово се последње односи на одрасле, али у главном се показује и код деце.

I. Сангвинично дете свакој ствари више вредности и важности приписује, него што је у ствари (оптимиста) идеалиста је.

II. Флегматично дете све подцењује и све је пред њим од мање вредности и важности, него што је у ствари, (песимиста) реалан је.

III. Колерично дете зна све да процени и ствара о свачему своје засебно мишљене. Реално идеалано је.

IV. Меланхолично дете, ни стварну а ни прекомерну вредност не приписује стварима, према томе ни ти је идеалиста нити реалиста.

III. Како се испољавају темпераменти према добу?

Стари људи живе у прошлости. Мисли црпе из прошлости. Млађа генерација живи у будућности. Они у нади живе. Деца пак живе са садашњошћу, прошлости немају, а будућност их још слабо занима.

Поред свега тога ипак можемо рећи, да се сангвинично дете донекле занима и са будућношћу, јер има наде; колерично је дете, дете садашности, али гледа и у будућност; док флегматично стоји над утицајем тренутних догађаја, слабе наде има за будућност, а не боји се је. Меланхолично дете много мисли за будућност, те пошто није у стању

да дозна каква га будућност очекује, то се више боји и са страхом је очекује.

IV. Како се четири темперамента радују ?

Дете сангвиничног темперамента тражи радост и смеј и у њима налази потпуно задовољство.

Колерично жели уживање и смеј, али не налази се у потпуном задовољству.

Флегматично не настојава баш на уживања и радост, кад не осећа никаква незадовољства ни у чему, онда је потпуно задовољно. Да осећа неко незадовољство мора бити нешто страшно зло.

Меланхолићно дете пак не познаје шта је задовољство и радост.

Осећај болова још већма се разликује код четири темперамента. У опште узевши нико не би желео мислити на неугодност. То се опажа кад сваког, али најбоље се види на сангвинику и флегматику. Код меланхоличног је детета друкше. Бол, кога је једном осетио трајног трага оставља за собом. И колерично дете не заборавља брзо једном претрпљене болове, али се радује, када помисли да их је преболео, и да се збило у прошлости.

Исто је тако и код кажњавања. Сангвинично дете јако плаче, када га казне, али му се пажња брзо скрене на друго, и ако ће бити прво које ће се после плачи смејати. Флегматично је дете према казни без осећаја. Меланхолично ће се више дана једити и мислити на добивену казну. Васпитачу пак биће тешко, да поново стече љубав меланхолика. Ни колерично дете неће одједном казну заборавити, али је горд што је могао издржати. Код овога јако треба пазити при кажњавању, јер са

својом гордошћу може да доведе васпитатеља у раздражење.

V. Темпераменти, свирка и песма.

Сангвинично дете воли песму и свирку. Често ради или се игра свирајући и певајући.

И колерично дете воли свирку и песму, али не у тој мери као сангвиник.

Меланхолик се боји да пева, јер држи да ће га остали исмејати.

Флегматик ће певати са осталима ако мора.

Исто је и са музиком. Меланхолична и флегматична деца постижу у музици неку средњу технику, док колерична предњаче пред споменутима, а сангвинична предводе све.

Глас сангвиника је обично чист мелодичан, мекан (Тенориста је).

Колерик је басиста или баритониста. Флегматично се дете не мучи певањем. Меланхолично дете обично нема слуха.

Занимаљиво је понашање деце споменута четири темперамента са наставником у четири ока.

Уопште свако дете овом приликом показује неку бојажљивост и долази у забуну.

Сангвинично поцрвени, и окреће шешир који му у руци: премешта га из једне у другу руку, али ово чини само за кратко време, јер после постаје поверљиво а касније се и обезобрази.

Колерично је самовољно, силовито; а да би сакрило своју забуну, слободно одређеним кораком ступа пред наставника.

Меланхолично које је и тако бојажљиво, много мисли на узроке, зашто је остао да се са наставником на само разговара.

Флегма̀тично слабо показује бојазан. Више би му се смејали, него да нас и чиме доведе у раздражење.

У игри се најбоље виде карактеристике четири темперамента.

Сангвиник хоће сваком да игру омили.

Колерик је обично вођа и надзирава правила игре.

Меланхолик је срдит што не може да се истакне и да стече угледа пред друговима.

Флегма̀тик се игра — кад мора — а кад није морање повукао би се у хлад, те би оданде посматрао ток игре.

Сангвинично дете тражи друштво јер у њему налази уживање.

Колерично већ неосећа толику потребу друштва, али ипак тражи да би стекао поштовање својих другова.

Флегма̀тику је свако друштво добро, па и онда ако је он ствар за исмејавање.

Меланхолик осећа преку потребу друштва, али са страхом ступа, јер се боји да неће одговарати друштву. Кад није у друштву онда тежи, а кад је у њему тражи прилике да се извуче.

VI. Мешавине темперамената.

До сада смо се позабавили са општим карактеристикама четири чиста темперамента. По свој прилици ипак ће бити таких који и после овога проучавања неће бити у стању да карактеристишу наведена четири темперамента (типа) код деце. Јер из теорије прећи на праксу, и примену код деце, стећи ће то искуство, да им је било узалудно проучавање, јер ће им се код једног истог детета по-

казивати сад карактеристике сангвиничног, колеричног, меланхоличног и флегматичног темперамента, те из тога узрока неће моћи изрећи свој суд.

Ствар пак у овоме стоји, што између појединих темперамената нема маркантне границе. Прелази нису ексцентрични већ концентрични.

Темпераменти се лепо могу упоредити са четири доба живота, и то: детиње, момачко, човечије (доба зрелости) и старачко (доба опадана). Знамо да се сваки човек у једном од наведених доба налази. Прелаз из једног доба у друго не дешава се приметно. Јер нпр. не можемо казати да је овог тренутка још дете, а у другом да је прешло у момачко доба.

Доба живота долазе једно за другим, а темпераменти су један поред другог. Доба живота су праве линије које се негде састају, а темпераменти су 4 круга који преседају један другог а у једној се тачки додирују.

Довде смо говорили о чистим темпераментима. Но оваки су како код деце тако и код одраслих врло ретки. У западним државама од 100 деце су 20 сангвиника, 5—6 меланхолика, 1 флегматик и 10 колерика. Од осталих неки имају по два, неки три а неки четири особине темперамената. Као што видимо да у једном детету може бити више врсти темперамената те из тога је узрока тешко закључити његов темпераменат. Али када више пута посматрамо једно дете приметитиће мо, да ипак од једног темперамента мора имати више особина него од другог, те према томе казаћемо оба јер се као мешавина показују. Дакле ипак можемо упознати онај темпераменат који преовлађује у детету.

LIBRARY OF THE
MUSEUM OF NATURAL HISTORY
1890 - 1891

Томас Х. ...

ПЛАТОН

...

ШТАМПARIJA БРАЋА ЧЕНДЕШ

ТИМИШОАРА

1930. — 3240с

1930. ...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...